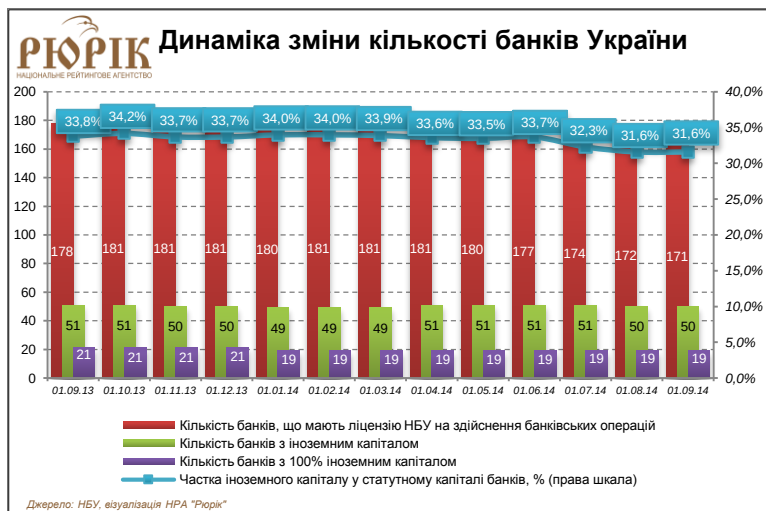

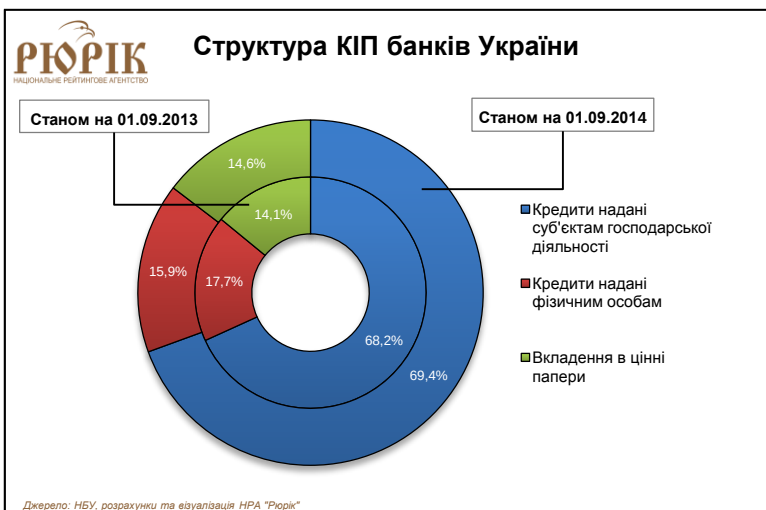
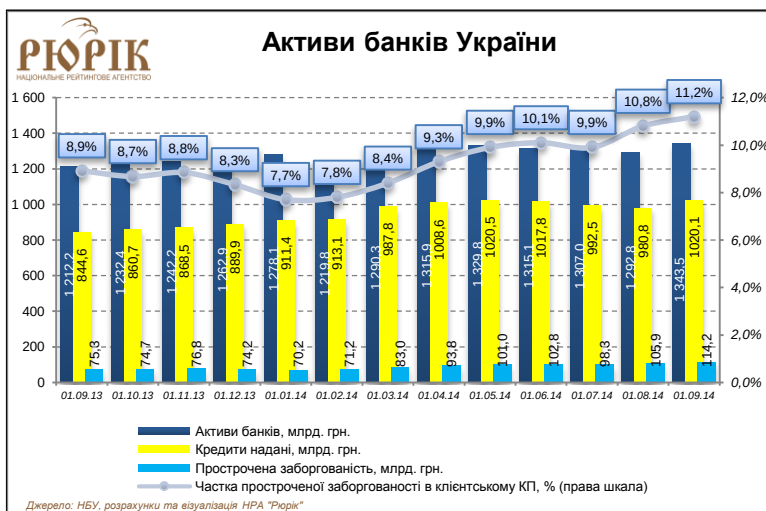
НРА «Рюрік» відзначає наступні ключові зміни в банківській системі України за результатами серпня 2014 року:

– Станом на 01.09.2014 р. кількість банків, що мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій, становила 171 (в т.ч. 50 банківських установ з іноземним капіталом). Так, протягом перших восьми місяців 2014 року НБУ прийняв рішення про відкликання ліцензій десяти банківських установ (в т.ч. двох у зв'язку з анексією Криму та як наслідок, неможливістю здійснювати банківський нагляд з метою регулювання). Загалом, на дату написання огляду, з початку року внаслідок погіршення платоспроможності, до 22 банківських установ було запроваджено тимчасову адміністрацію (з них по 11 банках вже було прийнято рішення про ліквідацію, в 11 працює тимчасова адміністрація). Незважаючи на ліквідацію ряду проблемних банківських установ з приватним українським капіталом, частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків за результатами восьми місяців 2014 року значно зменшилась та наразі складає 31,6%. Варто зазначити, що на зменшення частки іноземного капіталу в БСУ вплинуло як зниження інвестиційної привабливості України внаслідок ведення бойових дій на сході України (що зумовлює вихід західних інвесторів з українського ринку), так і більш прискорене зростання основних вітчизняних банків (в т.ч. за рахунок придбання і поглинання іноземних банківських установ). При цьому, значна кількість банків з іноземним (західним) капіталом переорієнтовується переважно на обслуговування корпоративних клієнтів. Втім, незважаючи на відтік західного капіталу з українського ринку, частка російських банків в активах БСУ залишається стабільною та наразі становить близько 13,5% (11% станом на 01.01.2014 р.).

– Зважаючи на значну девальвацію національної валюти протягом серпня, обсяг залишків валютних активів значно збільшився. Так, протягом серпня обсяг активів збільшився на 50,7 млрд. грн. та станом на початок вересня становив 1 343,5 млрд. грн., при цьому значення валютного курсу пари USD/UAH станом на 01.09.2014 р. становило 1 311,4112 грн. за 100 доларів США (в той час, як станом на 01.08.2014 р. – 1 196,3280 грн. за 100 доларів США). Незважаючи на деяке зростання депозитів впродовж серпня 2014 року, рівень ліквідності та платоспроможності БСУ залишаються низькими. Протягом серпня 2014 року обсяг грошових коштів (включаючи залишки коштів, розміщених на коррахунках в НБУ) зменшився на 9,68% (6 443 млн. грн.) та станом на 01 вересня 2014 року складає 60 090 млн. грн. Обсяг рефінансування банків НБУ задля підтримання ліквідності протягом серпня поточного року становив 8,2 млрд. грн. (в т.ч. кредити овернайт – 5,3 млрд. грн.) за середньою відсотковою ставкою 14,10% річних. При цьому, задля недопущення погіршення рівня ліквідності банківських установ, НБУ було прийнято рішення про продовження термінів погашення банками залучених раніше від Нацбанку кредитів до 10 грудня 2014 року. З метою сприяння більш гнучкому управлінню ліквідністю, НБУ було прийнято рішення про зниження обсягу обов'язкових резервів, які повинні зберігатися на початок операційного дня на коррахунку банку в Нацбанку з 50% до 40% суми обов'язкових резервів. При цьому, НБУ прийняло рішення про скасування з 19.08.2014 р. вимоги щодо формування обов'язкових резервів на окремому рахунку в НБУ. Протягом серпня поточного року залишок коштів на коррахунках та транзитних рахунках зменшився на 2,68% (760,1 млн. грн.). Таким чином, на початок серпня залишок коштів на коррахунках становив 27 654,2 млн. грн. Станом на 01.09.2014 р. обсяг високоліквідних активів (без ОВДП) становив 136 081 млн. грн. та був представлений наступним чином: готівкові кошти та банківські метали – 23,47%, кошти в НБУ – 20,68% та коррахунки в інших банках – 55,84%. Інвестована банками в ОВДП сума коштів залишається значною та станом на 01 вересня 2014 року складає 91 504,07 млн. грн. Привабливість ОВДП (в т.ч. і валютних) обумовлена тим, що банки мають змогу отримувати кредити рефінансування від НБУ під їх заставу. Частину вільних коштів було інвестовано в ощадні сертифікати НБУ. За підсумками серпня 2014 року обсяг мобілізаційних операцій становив 104,8 млрд. грн. за середньозваженою відсотковою ставкою 7,12% річних.

– Протягом серпня 2014 року обсяг **клієнтського кредитного портфеля** збільшився на 4,01% та станом на 01 вересня 2014 року складає 1 020,09 млрд. грн. Зростання обсягу клієнтського кредитного портфеля відбувалось переважно внаслідок девальвації національної валюти, що, зумовило значне зростання обсягу залишків валютних кредитів. Обсяг валютних кредитів, протягом серпня 2014 року, збільшився на 10,56% (45 182 млн. грн. (екв. в іноземній валюті)). Частка валютних кредитів в загальному клієнтському кредитному портфелі залишається значною та складає 46,18%. При цьому, близько 1/5 валютних кредитів були надані населенню (в т.ч. значна частка валютних кредитів була надана ще в 2008-2009 рр. на придбання, будівництво нерухомості). Загалом, зниження обороту та обсягів виробництва основних галузей, а також зниження реальних доходів населення за одночасного зростання девальвації національної валюти можуть в подальшому призвести до виникнення труднощів з обслуговування позичальниками кредитних зобов'язань (особливо валютних), що, в свою чергу, негативно відобразиться як на ліквідності, так і на капіталізації банківських установ. Нестабільне економічне середовище, значна девальвація національної валюти та ведення бойових дій на сході України спричинили неспроможність багатьох позичальників вчасно виконувати взяті кредитні зобов'язання, що, в свою чергу, сприяло зростанню обсягу простроченої заборгованості. Протягом серпня 2014 року обсяг простроченої заборгованості збільшився на 7,86% (8,33 млрд. грн.) та станом на 01.09.2014 р. складає 114 250 млн. грн. та відповідає 11,2% клієнтського кредитного портфеля. Варто зауважити, що задля захисту позичальників, котрі мають зобов'язання перед банківськими установами за споживчими кредитами в іноземній валюті, з 11 червня 2014 року вступив в дію закон «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті». Крім того, 03 липня 2014 року в першому читанні ВРУ був ухвалений законопроект №4185а-2 «Про реструктуризацію кредитних зобов'язань з іноземної валюти в гривню», що передбачає можливість реструктуризації заборгованості за валютними кредитами за офіційним курсом НБУ, що діяв на момент реструктуризації, залишаючи при цьому попередню відсоткову ставку за боргом. **Корпоративний клієнтський кредитний портфель** представлений переважно коротко- та середньостроковими кредитами в національній валюті нефінансовим корпораціям, за цільовим спрямуванням – інші кредити (в т.ч. кредити в поточну діяльність). Кредитний портфель суб'єктів господарської діяльності за видами економічної діяльності був представлений переважно кредитами, наданими представникам сфери «Оптова та роздрібна торгівля;

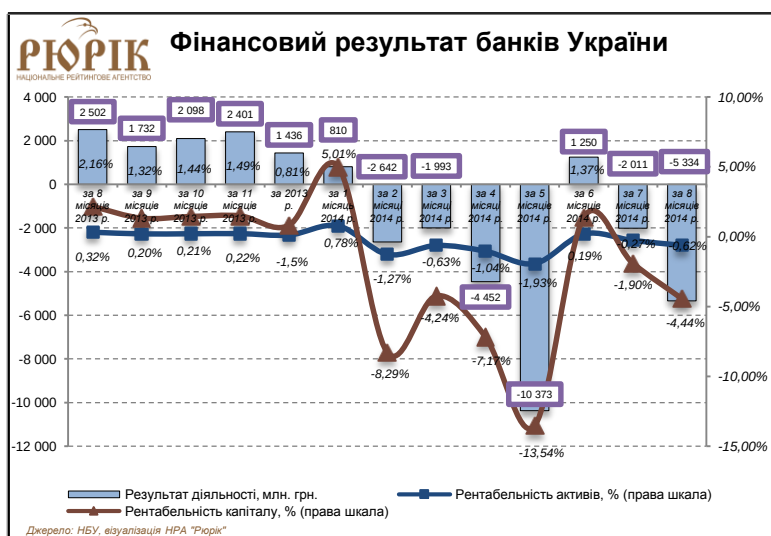
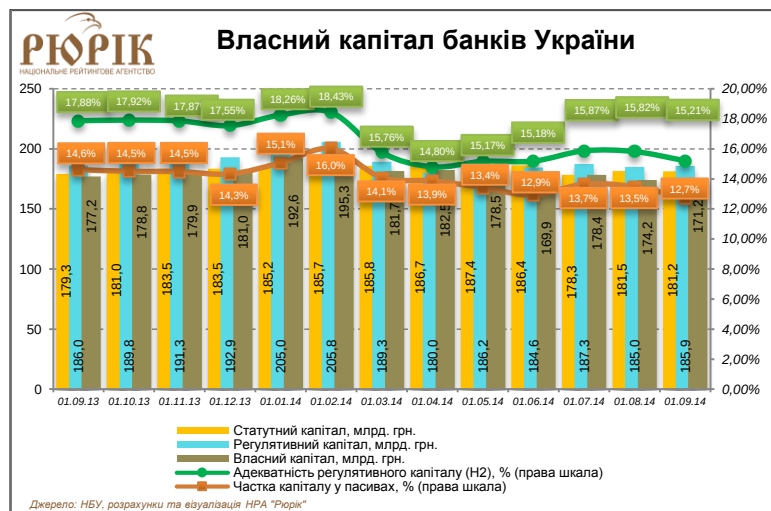

ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» та «Переробна промисловість». Рівень рентабельності операційної діяльності виробництва¹ підприємств сфери «Промисловість» складає 3,0% та «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» – 10,4%. Станом на початок вересня 2014 року, середнє значення відсоткової ставки² за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, складало 16,4% в національній валюті та 10,3% в іноземній валюті (16,3% та 8,2% відповідно на початку січня 2014 року). Роздрібний клієнтський кредитний портфель протягом серпня 2014 року збільшився на 4,01% (6958 млн. грн.) та станом на 01 вересня 2014 року склав 180 624 млн. грн. При цьому, зростання обсягу роздрібного кредитного портфеля відбувалось переважно внаслідок девальвації національної валюти та зростання балансової вартості кредитів в іноземній валюті. При цьому, зростання обсягу кредитів в національній валюті є несуттєвим, що може свідчити про підвищення вимог банку до потенційних позичальників та небажанням приймати додаткові ризики, займаючись роздрібною кредитуванням в умовах дефіциту ліквідності. Основною складовою роздрібного клієнтського кредитного портфеля є споживчі кредити (в т.ч. «кешові» кредити). Обсяг іпотечних кредитів, наданих фізичним особам протягом перших восьми місяців 2014 року, порівняно з аналогічним періодом минулого року, збільшився на 5 459,7 млн. грн. В цілому, низькі темпи розвитку іпотечного кредитування обумовлені доволі низькими темпами відновлення будівельної галузі, а також з достатньо низьким платоспроможним попитом населення на довгострокове кредитування.

– Станом на 01.09.2014 р. обсяг зобов'язань БСУ складає 1 172,28 млрд. грн. Протягом серпня 2014 року обсяг клієнтського портфеля коштів збільшився на 4,23% та станом на 01.09.2014 р. складає 680 919 млн. грн. При цьому, зростання клієнтського портфеля відбувалось переважно за рахунок нарощення коштів СГД; частково – внаслідок девальвації національної валюти та збільшення обсягу валютних вкладів. При цьому, фактично з початку 2014 року відбувається відтік строкових вкладів. Причини вилучення строкового ресурсу з боку суб'єктів господарської діяльності є економічна та політична нестабільність в державі, що зумовила виникнення фінансових труднощів, а також обмеженість доступу до кредитних ресурсів. Таким чином, підприємства змушені були вилучати власні депозити задля фінансування поточної діяльності. У випадку ж з фізичними особами – вилучення строкових депозитів відбувалось на фоні зниження реальних доходів населення за одночасного підвищення рівня інфляції, а також зростання недовіри до банківської системи. Середні відсоткові ставки³ за депозитами в національній та іноземній валюті станом на 01.09.2014 р. складають 11,2% та 8,3% відповідно (10,6% та 6,5% за попередній місяць). Протягом серпня 2014 року валютний клієнтський портфель збільшився на 8,8% (24 214 млн. грн.) (внаслідок девальвації національної валюти), в той час як зростання коштів в національній валюті відбувалось виключно за рахунок залучення коштів від суб'єктів господарювання. Варто зауважити, що однією з причин відтоку коштів населення є здійснення ФВФО виплат за депозитними договорами в банках, в яких введена тимчасова адміністрація. Загалом, задля недопущення різкого відтоку валютних вкладів, НБУ було прийнято рішення про часткове обмеження зняття валютних депозитів. Обсяг готівки, що перебуває поза банківською системою за підсумками серпня фактично не змінився, а за результатами восьми місяців 2014 року збільшився на 21,8% – до 289,6 млрд. грн.

– За результатами серпня 2014 року власний капітал банків зменшився на 1,75% (3 049 млн. грн.). Протягом серпня 2014 року обсяг регулятивного капіталу збільшився на 900 млн. грн. та станом на 01.09.2014 р. складає 185 884 млн. грн. При цьому, адекватність регулятивного капіталу протягом серпня 2014 року знизилася та станом на 01.09.2014 р. складає 15,21% та перевищує з достатнім запасом мінімальне допустиме значення (10%).

– За підсумками серпня 2014 року фінансовий результат БСУ був від'ємним та становив (-) 5 334 млн. грн. Від'ємний фінансовий результат БСУ за підсумками перших восьми місяців 2014 року зумовлений в першу чергу погіршенням якості активів банків, що, в свою чергу, зумовлює необхідність подальшого доформування резервів. Так, обсяг сформованих резервів за підсумками восьми місяців 2014 року порівняно з аналогічним періодом 2013 року збільшився на 171,72% (28 347 млн. грн.) та станом на 01.09.2014 р. складає 44 855 млн. грн. Враховуючи значну питому вагу валютних кредитів в клієнтському кредитному портфелі та деяке погіршення якості обслуговування позичальниками кредитів, цілком ймовірно, що банки будуть вимушені доформувати резерви, що, в свою чергу, негативно впливатиме як на показники доходності, так і на рівень капіталізації БСУ.

Підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних Національного банку України (режим доступу: www.bank.gov.ua).

Відповідальний за випуск:
Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долинський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76.
Відповідальний аналітик:
Старший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»,
Першин Дмитро Олександрович, тел. (044) 484-00-53, вн. 117.

ТОВ «РЮРІК»

☎ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 52а

+38 (044) 383 0476, +38 (044) 484 0053

e-mail: info@rurik.com.ua

www.rurik.com.ua

¹ За даними Держкомстату: www.ukrstat.gov.ua. Інформація наведена за період: січень-червень 2014 року.

² За даними щоденних форм статистичної звітності №310Д.

³ За даними форми статистичної звітності №350Д.